gemeente Staphorst

Samenvatting

Technische en lokale analyse TVW

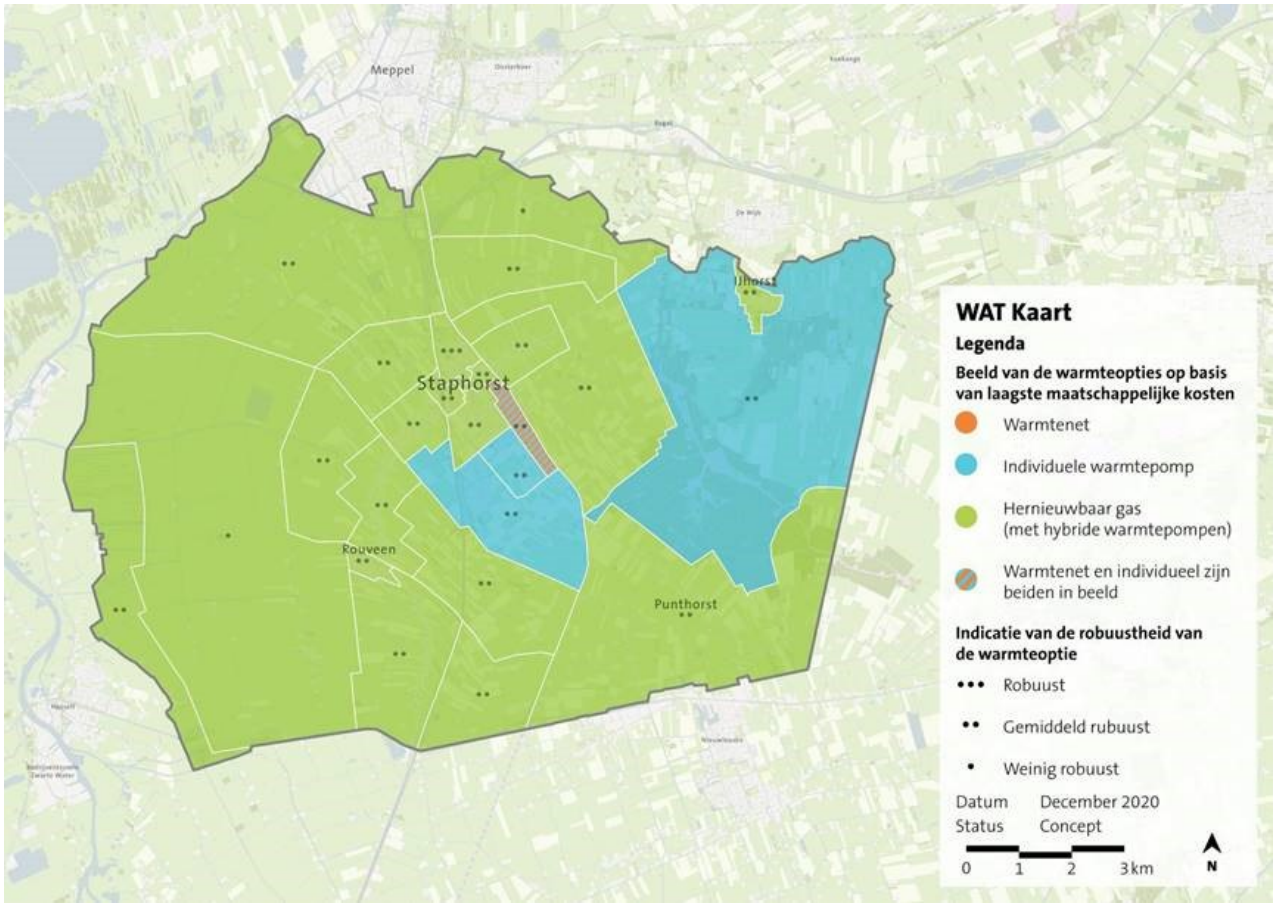
Inleiding

Adviesbureau RHDHV heeft voor de gemeente Staphorst de technische analyses uitgevoerd. Hiervoor hebben zij gebruik gemaakt van gegevens uit de Vesta MAIS Startanalyse. en gegevens van geïdentificeerde warmtebronnen vanuit de RSW op (GIS-kaartlagen) en vullen, indien van belang voor de diepgang van de TVW, de data aan. We putten hierbij uit de volgende datasets: Bodemenergiekaarten Overijssel (opgesteld door RHDHV en IF Technology), Warmteatlas (voor de nieuwe restwarmtebronnen van uit de 2de Startanalyse) en evt. aanvullende door de gemeente aangeleverde gegevens. Zo ontstaat een lokaal beeld van de beschikbaarheid van aanwezige warmtebronnen. Daarnaast is er input gevraagd aan nutsbedrijven, woningbouwvereniging en gemeente over geplande en/of verwachte investeringen binnen de komen jaren.

De technische/lokale analyse geeft per wijk inzicht in welke alternatieven voor aardgas het meest geschikt zijn.
Uit de technische analyse is de WAT-kaart opgesteld, waarin de logische technische oplossingen per buurt (of cluster buurten) is weergegeven. Hierin is een vergelijking gemaakt tussen maatschappelijke kosten per buurt uit verschillende modellen (Vesta Mais, Ceqoia). Op basis van de uitkomsten uit de modelvergelijking en onze technische expertise is de concept WAT-kaart opgesteld waarin per buurt een voorstel voor de “most likely” technische oplossing en meest kansrijke alternatieven is weergegeven.
Na de WAT-kaart is de WANNEER-kaart opgesteld aan de hand van investeringsinitiatieven van de nutsbedrijven, waterschap, woningbouwvereniging en gemeente (wegen, riolering, klimaat). Door deze investeringen naast elkaar te leggen is geprobeerd een routekaart in de tijd te maken.

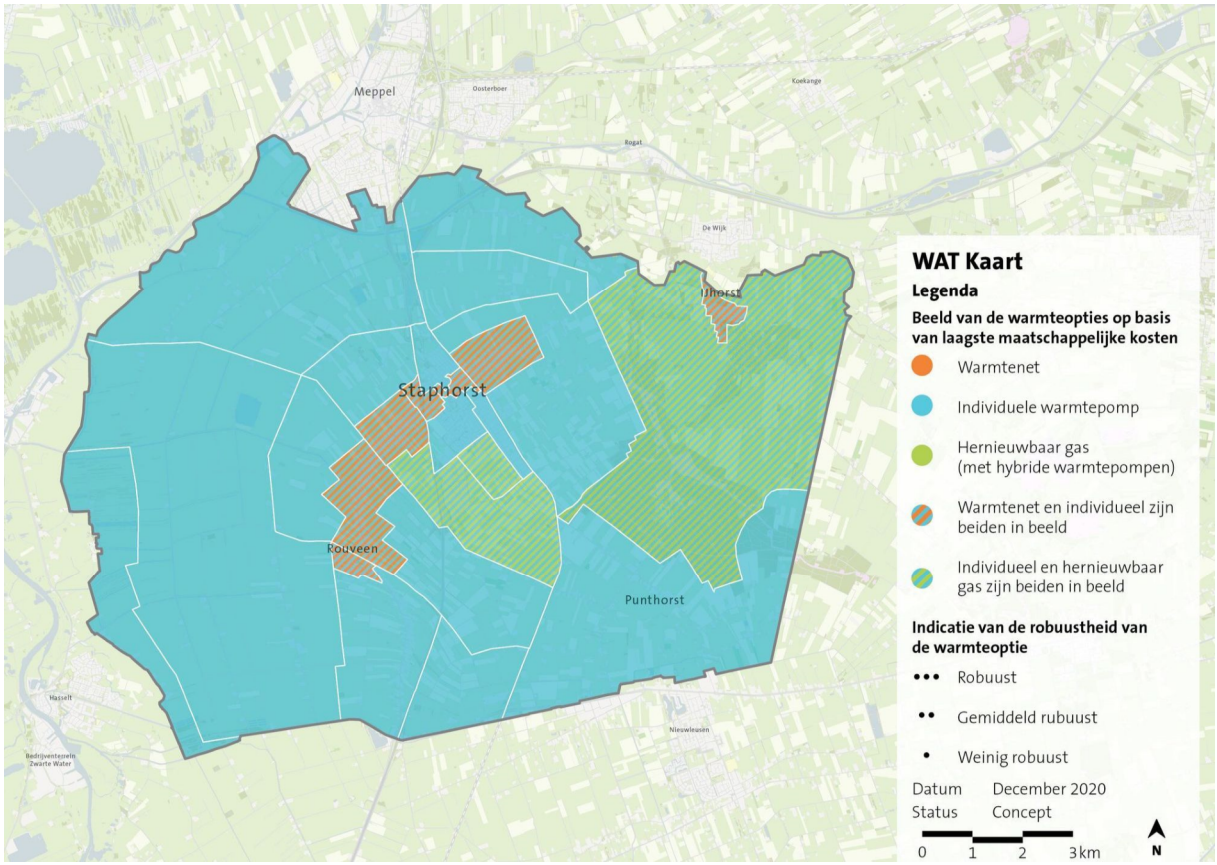
Wat-kaart

Dit is de WAT-kaart: een kaart van onze gemeente, met daarop kansrijke alternatieven voor aardgas. Voor de meeste buurten is groengas (hernieuwbaar gas) met een hybride warmtepomp de voorkeursoplossing, afgezien van de vier buurten waar warmtepompen (all-electric) of een warmtenet in beeld zijn.

Figuur 1: Voorkeursoplossing

Hernieuwbaar gas is voor de meeste buurten (groene gebieden op de kaart) de voorkeursoplossing. Staphorst is een landelijke gemeente waar de woningdichtheid laag is. Buiten de kernen is een warmtenet (collectieve oplossing) niet kansrijk. In het buitengebied staan relatief oude gebouwen en veel monumenten, hierdoor is hernieuwbaar gas een goedkopere oplossing is dan all-electric. Voor all-electric moeten woningen namelijk sterk geïsoleerd worden. De gemeente Staphorst telt meer dan 600 monumenten, deze gebouwen zijn beschermd, waardoor aanpassingen voor isolatie en verduurzaming lastig zijn. Voor hernieuwbaar gas hoeven woningen niet aangepast te worden. De hoeveelheid hernieuwbaar gas is echter ook beperkt, daarom gaan we voor een hybride warmtepomp. Isoleren en besparen leveren natuurlijk nog steeds een positieve bijdrage. Als terugvaloptie is een elektrische warmtepomp een mogelijkheid.

Figuur 2: Terugvaloptie

Een paar buurten hebben een dubbele voorkeursoplossing: zowel hernieuwbaar gas als individuele warmtepompen. Dit zijn buurten waar de verschillen tussen beide oplossingen klein zijn doordat er relatief nieuwe woningen staan. De nieuwe(re) woningen zijn beter geïsoleerd, waardoor een warmtepomp een goede optie is.

Als terugvaloptie is voor de Oude Rijksweg/Gemeenteweg en voor IJhorst een combinatie van all-electric en een warmtenet met lage temperatuur mogelijk.

Zoals te zien is zijn voor de gemeente Staphorst individuele oplossingen het meest kansrijk. Dat betekent dat elke woning zijn eigen voorzieningen krijgt. Hiervoor kan nu al een begin gemaakt worden:

- Isoleren (tot label C/D)
- Toepassen lage temperatuur verwarming (vloerverwarming)
- Hybride warmtepompen (ready), leasen gasketel
- Bewoners informeren zodat zij slimme investeringsbeslissingen maken
- Groengas productie in kaart brengen en stimuleren. Hierbij ook belang Staphorst in de RES/RSW borgen

Aandachtspunten bij de wat-kaart

Dit is de conceptkaart en de oplossingen die hier worden genoemd staan nog niet vast. Er zijn drie belangrijke aandachtspunten:

1. Deze kaart is geen definitief eindbeeld: we staan nog aan het begin van de transitie. De kennis, inzichten en technieken kunnen nog veranderen in de komende jaren. De stipjes geven de robuustheid van de oplossing aan: hoe meer stipjes, hoe groter de zekerheid dat dit de meest kansrijke warmteoptie is. Hoe de robuustheid tot stand is gekomen staat beschreven bij de uitgangspunten.
2. De wijkgrens ligt nog niet vast: we hebben ervoor gekozen om de meest kansrijke oplossing per buurt weer te geven. Maar in de praktijk kan de grens ook anders lopen. Een enkele straat kan best afwijken van het gemiddelde in de buurt. Of misschien wordt een deel van een buurt alvast meegenomen bij de start van de naastgelegen buurt. Dat zal blijken bij het opstellen van een wijkuitvoeringsplan.
3. De warmtevraag op bedrijventerreinen is complexer dan in woonwijken, omdat er soms ook warmte nodig is voor industriële processen. Voor deze transitievisie warmte zijn de meest kansrijke warmte opties voor de bedrijventerreinen nog niet onderzocht.

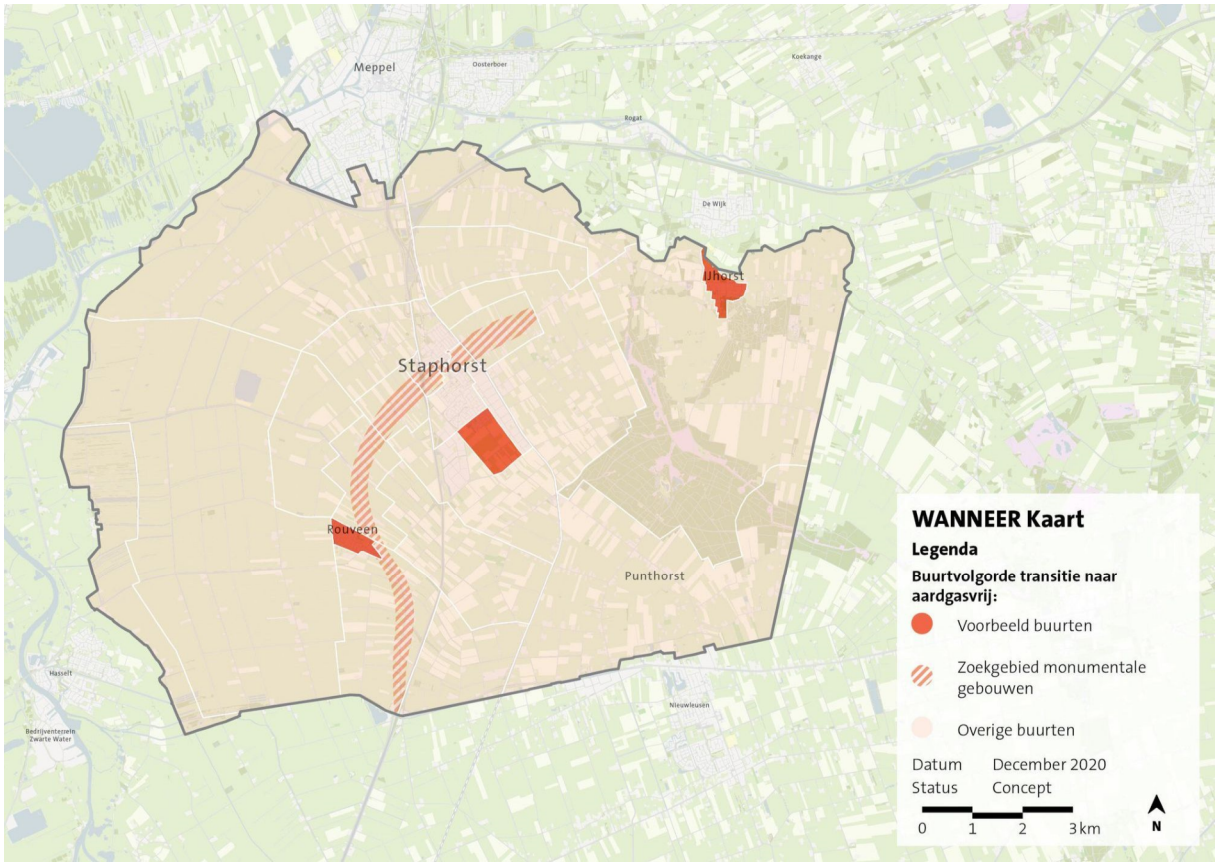
Wanneer-kaart

Een onderdeel van de transitievisie warmte is een planning voor welke wijken voor 2030 en welke na 2030 aangepakt worden. Voor Staphorst zijn de meeste oplossingen echter individueel. Hierdoor is het logischer om een gemeentegerichte aanpak te formuleren in plaats van een wijkgerichte aanpak. Er is dus geen harde planning, maar een geleidelijke transitie waarbij gebouweigenaren op eigen (natuurlijke) momenten stappen zetten naar aardgasvrij richting 2050.

Om toch zo snel mogelijk wel stappen te zetten zijn er drie voorbeeldbuurten (zie figuur 3). In deze buurten liggen duidelijke kansen om nu al aan de slag te gaan met duurzame warmteoplossingen. Voor deze buurten worden de voorkeursoplossingen actief gepromoot en gestimuleerd waarmee zij een voorbeeld kunnen zijn voor Staphorst:

1. **IJhorst (voorkeuroplossing groengas):** Buurt met energiecoöperatie die zelf ook al met duurzame warmte/groen gas bezig is. Hier liggen goede kansen om samen met de energiecoöperatie het toepassen van hybride warmtepompen en opstarten van groengas initiatieven te versnellen.
2. **De Slagen (voorkeuroplossing all electric):** Dit is een nieuwe buurt met goed geïsoleerde woningen. De komende jaren worden er nog gasloze nieuwbouwhuizen bijgebouwd. De bestaande woningen zijn 10-15 jaar oud waarmee de gasketels in de komende 5 jaar aan vervanging toe zullen zijn. Dit biedt goede kansen om de woningen aardgasloos te maken of als eerste stap een hybride warmtepomp te installeren.
3. **Rouveen kern (voorkeursoplossing groen gas): naast groen gas zijn er voor deze wijk kansen voor een warmtenet.** De kaasfabriek in Rouveen heeft mogelijk restwarmte om te gebruiken in een warmtenet. Hier gaan we de haalbaarheid van onderzoeken. Vanaf 2030 wordt de weg en het riool in Rouveen aangepakt. Dit is een mooi aanknopingspunt en geeft voldoende tijd om deze optie verder uit te werken.

Daarnaast zijn de monumenten als aparte groep genoemd vanwege de grote complexiteit. Groengas is hiervoor de voorkeuroplossing en een collectief warmtenet met WKO en een warmtepomp is de terugvaloptie. De haalbaarheid van een warmtenet met WKO wordt hiervoor onderzocht.

Figuur 3